

Національний університет
водного господарства та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
водного господарства та природокористування
Кафедра міжнародної економіки

06-12-01

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних занять
та самостійної роботи**

з навчальної дисципліни

„МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА”

для студентів напрямку підготовки 6.030503

„Міжнародна економіка“ денної форми навчання

Рекомендовано методичною комісією
за напрямом підготовки 6.030503
«Міжнародна економіка».
Протокол № 3 від 21.10.2014р.

Рівне – 2014

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни „Міжнародна економіка” для студентів на пряму підготовки 6.030503 „Міжнародна економіка”^d денної форми навчання / О. М. Сазонець Г.Е. Гронтковська, О. І. Красновська– Рівне: НУВГП, 2014. – 54 с.

Упорядники: *Ольга Миколаївна Сазонець, д. екон. наук, проф., Галина Еразмівна Гронтковська, канд. екон. наук, доцент, Ольга Ігорівна Красновська, асистент*

Відповідальний за випуск: *Сазонець О. М., д. екон. наук, проф., завідувач кафедри міжнародної економіки*

Зміст		
	Вступ.....	3
1.	Плани практичних занять та методичні вказівки до самостійної роботи	5
2.	Завдання з підготовки до підсумкового контролю.....	48
3.	Рекомендована література.....	51
4.	Інформаційні ресурси.....	53

©О. М. Сазонець Гронтковська Г.Е.,
Красновська О.І., 2014
© НУВГП, 2014

Вступ

Шановні студенти!

Ви приступаєте до роботи над дисципліною „**Міжнародна економіка**”, яка є однією з навчальних дисциплін циклу фундаментальної природничо-наукової загальноекономічної підготовки фахівців з міжнародної економіки. Попереднє вивчення поведінки економічних суб'єктів на мікро- та макро-рівнях „Міжнародна економіка” як складова сучасної економічної теорії, логічно продовжує і доповнює дослідження мега-рівня, рівня глобального світового ринку. Спираючись на базові поняття, принципи та моделі „Мікроекономіки” та „Макроекономіки”, „Міжнародна економіка” вивчає ряд проблем, притаманних лише взаємодії ринкових суб'єктів різних національних економік.

Метою навчальної дисципліни є формування теоретичних знань, умінь та практичних навичок у галузі міжнародної економіки, форм, методів та механізмів реалізації міжнародних економічних відносин.

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

- вивчення сутності міжнародної економічної системи, її еволюції, закономірностей, чинників і рівнів розвитку;
- засвоєння категоріального апарату, що застосовується для аналізу процесів та явищ сучасного світового економічного розвитку;
- вивчення базових концепцій теорії міжнародної економіки;
- набуття знань про ринкові механізми та механізми державного і міждержавного регулювання міжнародної економіки;
- вивчення різноманіття форм міжнародних економічних відносин, особливостей інтеграційних процесів та діяльності міжнародних економічних організацій;
- набуття умінь аналізувати стан, тенденції та проблеми розвитку сучасної міжнародної економіки, визначати шляхи їх розв'язання.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен знати:

- базові категорії та поняття міжнародної економіки;
- основні положення теорій міжнародної економіки, на які спирається сучасна економічна наука та господарська практика;
- основні форми міжнародних економічних відносин;

- механізми та інструменти державного та міждержавного регулювання міжнародної економіки;
- основні показники, що характеризують участь країни у міжнародній економічній діяльності;
- базові характеристики міжнародної економічної інтеграції та глобалізації;
- основні проблеми вітчизняної зовнішньоекономічної діяльності в умовах міжнародної інтеграції та світової глобалізації;

уміти:

- застосовувати набуті теоретичні знання, емпіричний та статистичний аналіз для самостійного аналізу світогосподарських процесів та реальної економічної політики у відкритій економіці;
- аналізувати витрати і вигоди участі країни у різних формах міжнародних економічних відносин.

В умовах ЄКТС та переходу до компетентісно-орієнтованого підходу в освіті основне завдання навчального процесу – навчити студента вчитися, самостійно здобувати знання. Відтак опанування матеріалу навчальної дисципліни передбачає поєднання самостійної роботи студента з лекційними та практичними заняттями.

Лекційний курс спирається на навчальні посібники [1-6, 8-12];

практичні заняття – на навчальний посібник [7] списку базової рекомендованої літератури;

самостійна робота студентів над курсом передбачає підготовку до практичних занять, поточних контрольних заходів, виконання індивідуального навчально-дослідного завдання, підготовку до екзамену.

За кожною з тем навчальної дисципліни студент самостійно повинен вивчити матеріал базового рівня, перевірити ступінь його засвоєння через самоконтроль, підготуватися до практичних занять, поточного контролю за темою або проміжного контролю за темами змістового модуля, що забезпечить належний рівень підготовки до підсумкового контролю знань (екзамену).

Пропоновані методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи допоможуть Вам краще зорієнтуватися у вивченні нормативного матеріалу, зосередитись на базових категоріях, поняттях, моделях, зекономити час на пошук навчальної літератури.

1. Плани практичних занять та методичні вказівки до самостійної роботи

Практичне заняття 1. Міжнародна економічна система

Мета: з'ясувати місце міжнародної економіки в системі наук, її предмет, метод і функції, розглянути ключові поняття та базові моделі міжнародної економіки.

План практичного заняття:

1. Міжнародна економіка в системі наук.
  2. Сутність та етапи становлення міжнародної економіки.
  3. Предмет, об'єкт та суб'єкти міжнародної економіки.
  4. Базові поняття, методологія та функції міжнародної економіки.
  5. Міжнародна економічна система: сутність та структура.
  6. Інтернаціоналізація господарського життя.
  7. Міжнародний поділ праці: сутність, форми та фактори.
  8. Особливості сучасного етапу розвитку світового господарства.
  9. Основні форми міжнародних економічних відносин. Рівні МЕВ. Принципи МЕВ. Основні суб'єкти МЕВ. Середовище розвитку МЕВ
- **Презентація індивідуальних навчально-дослідних завдань:**
- Міжнародний поділ праці, його форми та чинники. Місце України у сучасному міжнародному поділі праці
  - Інтернаціоналізація економічного розвитку та форми її прояву

Рекомендована література: 4, с.6-70, 5, с.11-35; 6, с.13-29¹.

Ключові поняття: міжнародна економіка, міжнародний поділ праці, світовий ринок, світове господарство, міжнародні економічні відносини, розвинені країни, країни, що розвиваються, країни з перехідною економікою, міжнародні економічні організації, резиденти, нерезиденти, міжнародний поділ факторів виробництва, мі-

¹ Тут і надалі [1,2...] – номер джерела у списку рекомендованої базової літератури, поданого на стор. 37 даних методичних вказівок.

Контрольні запитання до теми

1. Охарактеризуйте основні етапи еволюції світового господарства.
2. Поясніть відміни між світовим ринком, світовим господарством та міжнародною економікою.
3. Дайте визначення предмету, об'єкту і суб'єктів міжнародної економіки.
4. Охарактеризуйте групи країн за рівнем соціально-економічного розвитку.
5. Розкрийте суть міжнародного поділу праці. Які чинники його визначають?
6. Що таке автаркія?
7. Які показники характеризують ступінь відкритості національної економіки?
8. Чим мала відкрита економіка відрізняється від великої відкритої економіки?
9. Які особливості сучасного етапу розвитку світового господарства?

Тестові завдання

1. Об'єктом вивчення міжнародної економіки є:

- а) мезо-рівень господарської діяльності;   б) мега-рівень господарської діяльності;
в) макро-рівень господарської діяльності;   г) мікро-рівень господарської діяльності.

2. Сфера стійких товарно-грошових відносин між країнами, заснована на міжнародному поділі праці та інших факторів виробництва – це:

- а) світова економіка;   б) міжнародна економічна інтеграція;
в) світовий ринок;   г) інтернаціоналізація господарського життя.

3. Стійка концентрація виробництва певної продукції в окремих країнах, яка визначає їх спеціалізацію в міжнародному

обміні – це:

- а) глобалізація; б) міжнародна економічна інтеграція;
в) інтернаціоналізація господарського життя; г) міжнародний поділ праці.

4. Політику господарського відокремлення, орієнтовану на самозабезпечення країни, створення ізольованого від світового ринку і світової конкуренції господарства, називають:

- а) автаркією; б) транснаціоналізацією;
в) абсорбцією; г) протекціонізмом.

5. Об'єктивний процес виникнення стійких економічних взаємозв'язків між країнами, в результаті якого усі форми взаємодії економічних суб'єктів набувають міжнародного характеру, а відтворення виходить за межі національних кордонів – це:

- а) глобалізація; б) міжнародна економічна інтеграція;
в) інтернаціоналізація господарського життя; г) міжнародний поділ праці.

Практичні завдання

Задача

У 2011 р. країна А експортувала товарів і послуг на суму 253707 млн. дол., імпортувала товарів і послуг на суму 269200 млн. дол.

ВВП країни за той же період становив 544153 млн. дол.

Визначте:

- 1) експорту квоту;
- 2) імпорту квоту;
- 3) зовнішньоторговельну квоту.

Практичне заняття 2
Національні економіки та їх взаємодія

Мета: визначити різні типи країн, зробити опис їх розвитку та позначити цілі їх подальшого просування на світовому ринку.

План практичного заняття:

1. Систематизація країн світу за регіональною, організаційною ознаками та рівнем економічного розвитку.
2. Економічно розвинуті країни світу.
3. Країни з перехідною економікою. Національна економіка України: загальне та особливе.
4. Країни, що розвиваються. Нові індустріальні країни.
5. Механізми взаємодії національних економік країн світу.

Контрольні запитання до теми

1. Охарактеризуйте групи країн за рівнем соціально-економічного розвитку.
2. Які країни відносяться до економічно розвинутих країн?
3. По яким критеріям визначаються країни з перехідною економікою?
4. Яке становище країн, що розвиваються?
5. Які країни є новими індустріальними країнами?

Рекомендована література: 1, с. 10-26; 8, с.14-27.

Ключові поняття: економічно розвинуті країни світу, країни з перехідною економікою, країни з ринкос, що формується, нові індустріальні країни.

Практичне заняття 3

Міжнародна економічна діяльність

Мета: вивчити систему господарських зв'язків між національними економіками країн, відповідними суб'єктами господарювання, яка ґрунтується на міжнародній спеціалізації виробництва та інтернаціоналізації господарського життя, обґрунтувати можливості, перспективи міжнародної економічної діяльності, її основних форм.

План практичного заняття:

1. Міжнародна економічна діяльність: сутність, суб'єкти та форми.
2. Міжнародне виробництво і міжнародний бізнес.

3. Міжнародна торговельна діяльність.
4. Іноземна інвестиційна діяльність. Фінансова діяльність.

Рекомендована література: 1, с. 21-35, 9, с. 32-46.

Ключові поняття: міжнародний поділ праці, держава, транснаціональні корпорації, підприємницькі міжнародні організації.

Контрольні запитання до теми

1. Дайте визначення особливого поділу праці.
2. Що таке одиничний міжнародний поділ праці.
3. Які суб'єкти беруть участь у міжнародній економічній діяльності?
4. Охарактеризуйте міжнародне виробництво та міжнародний бізнес на сучасному етапі розвитку держав.
5. Що представляє собою. Міжнародна торговельна діяльність?
6. Дайте визначення інвестиційної та фінансової діяльності.

Практичне заняття 4

Теорії міжнародної торгівлі

Мета: розглянути базові концепції та моделі міжнародної торгівлі, проаналізувати еволюцію теоретичних поглядів на причини і наслідки міжнародного обміну.

План практичного заняття:

1. Концепції міжнародної торгівлі меркантилізму.
2. Класичні теорії міжнародної торгівлі.
3. Неокласичні теорії міжнародної торгівлі.
4. Новітні теорії міжнародної торгівлі.

Рекомендована література: 3, с. 27-81; 4, с. 71-92; 5, с. 108-154; 6, с. 35-91; 7, с. 62-83; 8, с. 31-52.

Ключові поняття: меркантилізм, „гра з нульовою сумою”, протекціонізм, активний торговельний баланс, абсолютна перевага, природна перевага, набута перевага, „гра з позитивною сумою”, порівняльна перевага, закон інтернаціональної вартості, альтернатив-

ні витрати, відносні ціни, теорема Хекшера-Оліна, теорема Хекшера-Оліна – Семюелсона, парадокс Леонтьєва.

Контрольні запитання до теми

1. Яку роль відіграла теорія меркантилізму у розвитку теорії і практики міжнародної торгівлі?
2. Сформулюйте принципи абсолютної та порівняльної переваг.
3. Чим відрізняються теорії порівняльних і альтернативних переваг?
4. Який інструментарій застосовується для аналізу впливу міжнародної торгівлі у неокласичних теоріях?
5. Чим пояснює причини міжнародного обміну теорія Хекшера-Оліна?
6. На яких чинниках міжнародного обміну зосереджують увагу новітні теорії міжнародної торгівлі?

Тестові завдання

1. Перша в історії економічної науки спроба осмислення природи міжнародного обміну та розробка засад політики протекціонізму належать представникам:

- а) класичної школи; б) фізіократії; в) монетаризму; г) меркантилізму.

2. Теорія абсолютних переваг була обґрунтована:

- а) А. Смітом; б) Д. Рікардо; в) Т. Меном; г) В.Петті.

3. Принцип порівняльних переваг вперше був сформульований:

- а) А. Смітом; б) Д. Рікардо; в) Т. Меном; г) П. Семюелсоном.

4. Абсолютна перевага – це здатність країни виробляти певні товари:

- а) з меншими альтернативними витратами, ніж інші країни;
б) виключно завдяки наявності особливих кліматичних умов;
в) більш ефективно, з меншими витратами ресурсів порівняно з іншими;
г) виключно завдяки наявності особливих природних ресурсів.

5. Згідно з теорією порівняльних переваг, країни спеціалізуються на виробництві та експорті тих товарів, які вони можуть виробляти:

- а) з меншими витратами ресурсів на одиницю продукції порівняно з іншими країнами;
- б) з меншими альтернативними витратами;
- в) завдяки наявності надлишкових факторів виробництва;
- г) завдяки наявності дефіцитних факторів виробництва.

Практичні завдання

Задача 1.

Модель світової економіки представлена двома країнами – А та В, які виробляють два види товарів – печиво і цукерки. Виробничі можливості країн (випуск у тис. кг) характеризують дані таблиці:

Країни	Печиво	Цукерки
<i>A</i>	12	4
<i>B</i>	2	8

Визначте альтернативні витрати виробництва товарів у кожній з країн та профіль їх спеціалізації у міжнародному обміні.

Задача 2.

Модель світової економіки представлена двома країнами – США та Норвегією, які виробляють два види товарів – пшеницю і рибу. США із залученням всіх ресурсів можуть виробити 500 тонн пшениці або 250 тонн риби. Норвегія, використовуючи всі ресурси, може виробити 200 тонн пшениці або 200 тонн риби. В умовах автаркії США виробляють і споживають 350 тонн пшениці і 75 тонн риби, Норвегія – 100 тонн пшениці і 100 тонн риби. В умовах вільної торгівлі на світовому ринку встановлюється мінове співвідношення 1 т риби = 1,5 т пшениці, а фактичні обсяги експорту й імпорту країн становлять 100 тонн риби та 150 тонн пшениці.

Виконайте наступні завдання:

- 1) визначте альтернативні витрати виробництва товарів у кожній з країн та профіль спеціалізації країн у міжнародному обміні згідно з принципом порівняльних переваг;
- 2) побудуйте криві виробничих та торговельних можливостей країн;
- 3) визначте вигоду від спеціалізації та торгівлі для кожної країни;

- 4) позначте на графіках відрізки, які відповідають експорту та імпорту країн, точки внутрішнього споживання до і після спеціалізації та торгівлі;
- 5) зробіть висновки відносно впливу міжнародного обміну на економічне зростання та добробут країн.

Практичне заняття 5 Світовий ринок товарів і послуг

Мета: з'ясувати показники та тенденції динаміки і структури світового ринку товарів і послуг, проаналізувати роль СОТ у лібералізації міжнародної торгівлі.

План практичного заняття:

1. Визначення світового ринку товарів і послуг.
2. Міжнародна торгівля, її методи та показники.
3. Тенденції міжнародної торгівлі товарами, її динаміки та структури.
4. Особливості міжнародної торгівлі послугами.
5. Лібералізація як провідна тенденція сучасної міжнародної торгівлі та роль у ній ГАТТ/СОТ.

- **Презентація індивідуальних навчально-дослідних завдань:**
  - Україна у сучасній світовій торгівлі: проблеми та перспективи (4)
  - Економічні наслідки приєднання України до СОТ (5)

Рекомендована література: 3, с. 9-26, 124-168; 4, с. 93-107; 5, с. 41-52, 155-170; 8, с. 75-92.

Ключові поняття: *світовий ринок, міжнародна торгівля, зовнішня торгівля, експорт, імпорт, реекспорт, реімпорт, міжнародна товарна біржа, угоди „спот”, форвардні угоди, ф’ючерсні угоди, хеджування, міжнародний аукціон, міжнародні тендери, зовнішньоторговельний оборот, світовий товарооборот, зовнішньоторговельне сальдо, географічна структура міжнародної торгівлі, товарна структура міжнародної торгівлі, ГАТТ, СОТ.*

Контрольні запитання до теми

1. Дайте визначення світового ринку.
2. Охарактеризуйте методи міжнародної торгівлі.
3. Які показники характеризують обсяги, структуру та динаміку міжнародної торгівлі?
4. Охарактеризуйте динаміку та структуру сучасної міжнародної торгівлі.
5. Які тенденції характерні для сучасної міжнародної торгівлі?
6. У чому полягають особливості міжнародної торгівлі послугами?
7. Яку роль у регулюванні і розвитку міжнародної торгівлі відіграє СОТ?

Тестові завдання

1. Вивезення товарів, раніше ввезених з-за кордону, які не піддавалися переробці у даній країні, а також товарів, проданих на міжнародних аукціонах, товарних біржах, називають:

- а) реекспортом; б) репатріацією; в) реституцією; г) реверсом.

2. У сучасній структурі світової торгівлі:

- а) переважає торгівля товарами;
б) найбільшу питому вагу займає продукція обробної промисловості;
в) домінують промислово розвинені та нові індустріальні країни;
г) всі відповіді правильні.

3. До основних тенденцій сучасної міжнародної торгівлі належать:

- а) більш швидкі темпи розвитку світової торгівлі порівняно з темпами росту світового виробництва;
б) домінування у товарній структурі світової торгівлі обміну продукцією обробної промисловості;
в) домінування у географічній структурі світової торгівлі промислово розвинених та нових індустріальних країн;
г) всі відповіді правильні.

4. До чинників, які сприяли швидкому зростанню обсягів міжнародної торгівлі в останні десятиліття не належить:

- а) істотне зниження митних зборів і скасування торговельних обмежень;
- б) удосконалення транспортних засобів і зниження транспортних витрат;
- в) розвиток засобів зв'язку, що забезпечив можливість миттєвих контактів торговельних партнерів;
- г) посилення державного регулювання зовнішньоекономічних зв'язків.

5. Принципи діяльності СОТ передбачають:

- а) застосування країнами для захисту національної промисловості митних тарифів;
- б) заборону застосування субсидій та демпінгу;
- в) створення преференційних умов, включаючи спеціальні привілеї, для менш розвинутих країн;
- г) всі відповіді правильні.

Практичні завдання

Задача

У 2007 році обсяг експорту товарів і послуг з України становив 45873 млн. дол., а обсяг імпорту дорівнював 48847 млн. дол. У 2008 р. обсяг експорту товарів і послуг з України зріс до 51835 млн. дол., а обсяг імпорту становив 50545 млн. дол. **Визначте:**

- 1) величину зовнішньоторговельного обороту країни у 2007 та 2008 роках;
- 2) зовнішньоторговельне сальдо та стан торговельного балансу країни у 2007 та 2008 роках;
- 3) темп зростання зовнішньоторговельного обороту країни;
- 4) темп приросту зовнішньоторговельного обороту країни.

Практичне заняття 6

Міжнародний науково-технологічний обмін

Мета: з'ясувати сутність, чинники та форми міжнародного науково-технологічного обміну, його тенденції та роль у розвитку сучасної міжнародної економіки.

План практичного заняття:

1. Сутність, передумови та чинники міжнародного науково-технологічного обміну.
  2. Форми міжнародного науково-технологічного обміну.
  3. Тенденції розвитку науково-технологічного обміну.
  4. Державне та міжнародне регулювання трансферу технологій.
- **Презентація індивідуальних навчально-дослідних завдань:**
- Україна в системі міжнародної передачі технологій (13)
  - Трансфер технологій у стратегіях економічного розвитку країн світу (14)

Рекомендована література: 3, с. 262-279; 4, с. 108-122; 5, с. 285-290; 6, с. 162-210; 8, с. 168-181; 12.

Ключові поняття: міжнародний науково-технологічний обмін, патенти, ліцензії, копірайт, товарний знак, патентна угода, ліцензійна угода, роялті, паушальні платежі, “ноу-хау”, інжиніринг, франчайзинг, консалтинг, міжнародне технічне сприяння, технологічні гранти.

Контрольні запитання до теми

1. У чому полягає сутність міжнародного переміщення технологій?
2. Охарактеризуйте комерційні форми міжнародного трансферу технологій.
3. Охарактеризуйте некомерційні форми міжнародного науково-технологічного обміну.
4. Перерахуйте вигоди, які отримують експортери та імпортери технологій.
5. У чому полягають особливості сучасного міжнародного науково-технологічного обміну?
6. У яких випадках паушальні платежі доцільніші, ніж роялті?

Тестові завдання

1. До комерційних форм міжнародної передачі технологій слід віднести:

- а) спільне проведення науково-дослідних робіт із зарубіжними

партнерами;

- б) патентні та ліцензійні угоди;
- в) створення комп'ютерного банку даних про іноземні патенти;
- г) проведення міжнародних науково-практичних конференцій.

2. До некомерційних форм міжнародної передачі технологій слід віднести:

- а) патентні та ліцензійні угоди;
- б) ноу-хау та франчайзинг;
- в) інжиніринг та консалтинг;
- г) спільне проведення науково-дослідних робіт фахівцями різних країн.

3. Міжнародна угода, за якою власник винаходу або технічних знань надає іншій стороні дозвіл на використання у визначених межах своїх прав на них, називається:

- а) франчайзинговою;
- б) інжиніринговою;
- в) ліцензійною;
- г) патентною.

4. Безоплатна передача одними країнами іншим технології, технологічно смних товарів або коштів на придбання технології, навчання та перепідготовку персоналу – це:

- а) технологічний грант;
- б) франчайзинг;
- в) міжнародний інжиніринг;
- г) міжнародний консалтинг.

5. Міжнародна організація зі статусом спеціалізованого закладу ООН, створена з метою сприяння захисту інтелектуальної власності – це:

- а) Світова організація торгівлі;
- б) Міжнародна асоціація розвитку;
- в) Світова організація інтелектуальної власності;
- г) Міжнародна фінансова корпорація.

Практичні завдання

Аналітична справа

Припустимо, що Ви – представник американської компанії „Майкрософт”, якому доручено укласти ліцензійні угоди, предме-

том яких є нова версія програмного забезпечення.

Який вид винагороди ліцензіару (роялті, паушальний платіж, участь у прибутках, участь у власності) ви включили б до ліцензійних угод, здійснюючи продаж програмного забезпечення:

- а) індивідуальним користувачам;
- б) компаніям, які розробляють прикладні програми, працюючі у цьому програмному продукті;
- в) компанії, яка прагне стати генеральним дистриб'ютором всієї продукції “Майкрософт”?

Практичне заняття 7

Міжнародна торгова політика

Мета: з'ясувати переваги і ризики політики свободи торгівлі та політики фритредерства, розглянути інструменти та проаналізувати економічні наслідки запровадження тарифних і нетарифних торговельних обмежень.

План практичного заняття:

1. Свобода торгівлі та протекціонізм.
  2. Засоби регулювання міжнародної торгівлі. Митно-тарифні інструменти торговельної політики.
  3. Економічні наслідки мита.
  4. Нетарифні інструменти торговельної політики.
- **Презентація індивідуальних навчально-дослідних завдань:**
- Засоби сучасного протекціонізму та їх застосування в Україні (3)

Рекомендована література: 3, с. 82-123, 4, с. 123-141; 5, с. 52-102; 6, с. 92-116; 7, с. 1-137; 8, с. 52-70.

Ключові поняття: *фритредерство, протекціонізм, теорема Столлера-Семюелсона, теорема Семюелсона-Джонса, теорема Рибчинського, „голландська хвороба”, ефект особливих інтересів, митний тариф, реальний рівень митного захисту, тарифна ескалація, фіскальний ефект, споживчий ефект, ефект перерозподілу, ефект захисту, квота, „добровільні” експортні обмеження, субсидія, де-*

Контрольні запитання до теми

1. У чому полягають відміни між політикою свободи торгівлі та протекціонізмом?
2. Які аргументи зазвичай застосовують національні виробники, вимагаючи від уряду запровадження торговельних обмежень?
3. Охарактеризуйте тарифні та нетарифні інструменти регулювання зовнішньої торгівлі.
4. Як мито на імпорتنі товари впливає на економічний добробут країни, яка його запроваджує?
5. Чим вплив мита на економічний добробут відрізняється від впливу квоти?
6. Що розуміється під „добровільним” обмеженням експорту?

Тестові завдання

1. **Зовнішньоекономічна політика держави, спрямована на захист національної економіки від іноземної конкуренції, називається політикою:**
  - а) лібералізму;
  - б) фритредерства;
  - в) протекціонізму;
  - г) меркантилізму.
2. **З точки зору економічного добробуту застосування країною ввізного мита спричиняє:**
  - а) зменшення надлишку вітчизняних споживачів;
  - б) збільшення надлишку вітчизняних виробників;
  - в) зниження рівня суспільного добробуту і неефективний перерозподіл ресурсів;
  - г) всі відповіді правильні.
3. **Інструментами нетарифних кількісних обмежень виступають:**
  - а) „добровільні“ експортні обмеження, квотування, ліцензування;
  - б) мита, тарифні квоти, „добровільні“ експортні обмеження;
  - в) технічні бар’єри, демпінг, вимоги вмісту національних компонентів;
  - г) субсидування, кредитування, демпінг.

шт.) мобільних телефонів на внутрішньому ринку країни D у закритій економіці; проілюструйте графічно рівновагу у закритій економіці;

- 2) зробіть добудову до графіка, яка проілюструвала б пропонування мобільних телефонів з боку японських виробників за світовою ціною, визначте обсяг попиту на мобільні телефони покупців країни D, обсяг пропонування її виробників та обсяг імпорту у відкритій економіці;
- 3) зробіть добудову до графіка, яка проілюструвала б зміни у пропонуванні мобільних телефонів з боку японських експортерів після запровадження ввізного мита, визначте обсяг попиту на мобільні телефони покупців країни D, обсяг пропонування її виробників та обсяг імпорту;
- 4) визначте величини складових втрат надлишку споживачів (ефектів перерозподілу, захисту, фіскального та споживчого ефектів) та проілюструйте їх графічно;
- 5) зробіть висновки відносно впливу ввізного мита на суспільний добробут країни, яка його запроваджує.

Практичне заняття 8 **Світовий фінансовий ринок**

Мета: з'ясування джерела виникнення світового фінансового ринку, його сутності, визначення суб'єктів та об'єктів фінансового ринку, його функцій, надання передумов функціонування міжнародного фінансового центру.

План практичного заняття:

1. Світовий фінансовий ринок, його структура і функції.
2. Сутність та причини міжнародного руху капіталу. Показники руху капіталу.
3. Характерні риси сучасного етапу міжнародного руху капіталу.
4. Світова фінансова криза як форма прояву глибинних суперечностей міжнародної економіки початку XXI-го сторіччя

Рекомендована література: 8, с. 147-164.

Ключові поняття: міждержавний рух та перерозподіл капіталів,

кредитори, первинні інвестори, позичальники, емітенти, спеціалізовані фінансові посередники

Контрольні запитання до теми

1. Дайте визначення світового фінансового ринку.
2. Що є суб'єктами світового фінансового ринку?
3. Що включає поняття спеціалізованих фінансових посередників?
4. Охарактеризуйте структуру світового фінансового ринку.

Практичне заняття 9

Прямі інвестиції та міжнародне виробництво

Мета: з'ясування сутності, чинників, форм та сучасних особливостей міжнародного руху капіталу, його наслідків для країн-донорів та країн-реципієнтів, розгляд місця і ролі транснаціональних корпорацій у сучасній міжнародній економіці.

План практичного заняття:

1. Сутність, чинники, форми, показники та сучасні особливості міжнародного руху капіталу.
  2. Теоретичні основи аналізу та економічні наслідки міжнародного руху капіталу.
  3. Прямі іноземні інвестиції.
  4. Транснаціональні корпорації.
- **Презентація індивідуальних навчально-дослідних завдань:**
- Аналіз стану та динаміки прямих іноземних інвестицій в економіку України (8)
  - Інвестиційний клімат та міжнародна інвестиційна привабливість економіки України (9)
  - Роль ТНК в економіці України та транснаціоналізація підприємницької діяльності вітчизняних фірм (10).

Рекомендована література: 3, с. 169-189; 4, с. 162-212; 5, с. 201-222; 6 с. 117-139; 8, 123-144; 9.

Ключові поняття: міжнародний рух капіталу, міжнародні інвестиції, прямі іноземні інвестиції, портфельні інвестиції, „втеча ка-

капіталу”, транснаціональні корпорації, індекс транснаціональності, стратегічні транснаціональні альянси.

Контрольні запитання до теми

1. Якими є основні причини міжнародного руху капіталу?
2. Які особливості притаманні сучасному етапу міжнародного руху капіталу?
3. Чим прямі іноземні інвестиції відрізняються від портфельних?
4. Якими є наслідки прямих іноземних інвестицій для країн донорів і країн-реципієнтів?
5. Які чинники визначають інвестиційний клімат країни?
6. Які характерні ознаки відрізняють ТНК? З чим пов'язане підвищення їх ролі і значення у сучасній міжнародній економіці?

Тестові завдання

- 1. Капітал, який прямо чи опосередковано вкладається за кордоном у виробництво з метою одержання прибутку, відноситься до:**
  - а) офіційного капіталу;
  - б) підприємницького капіталу;
  - в) приватного капіталу;
  - г) позикового капіталу.
- 2. Капіталовкладення в фінансові активи за кордоном, котрі не забезпечують інвесторам контролю над об'єктом інвестування, - це:**
  - а) державні інвестиції;
  - б) прямі інвестиції;
  - в) приватні інвестиції;
  - г) портфельні інвестиції.
- 3. Реінвестиції – це:**
  - а) частина доходу об'єкта закордонного інвестування, не розподілена і не переказана прямому інвестору, а знов вкладена у його розвиток;
  - б) повернення країні коштів, наданих іноземним позичальникам;
  - в) вкладення капіталу у створення дочірніх компаній за кордоном;
  - г) вкладення капіталу у закордонні патенти, ліцензії, ноу-хау.
- 4. Міжнародні корпорації, головна компанія яких належить капіталу двох і більше країн, а філії знаходяться в багатьох країнах світу, називають:**

- а) транснаціональними корпораціями;
- б) стратегічними транснаціональними альянсами;
- в) багатонаціональними корпораціями;
- г) міжнародними природними монополіями.

Практичне заняття 10 **Міжнародне портфельне інвестування**

Мета: з'ясування завдання міжнародного портфельного інвестування щодо поліпшення умов інвестування за рахунок надання сукупності цінних паперів, визначення портфелю цінних паперів як інструмента, за допомогою якого забезпечується необхідна інвесторіві сталість доходу за умов мінімального ризику

План практичного заняття:

1. Сутність портфельного інвестування.
2. Диверсифікація портфелю активів.
3. Склад міжнародного портфелю активів.
4. Переваги та недоліки портфельних інвестицій.

Рекомендована література: 9.

Ключові поняття: *портфель інвестицій, акції, облігації, прості векселі, боргові розписки, казначейські векселі, депозитні сертифікати банку, банківські акцепти, фінансові деривативи*

Контрольні запитання до теми

5. Які іноземні інвестиції називають пасивними, а які активними?
6. Розкрийте теорію портфелю.
7. Які інструменти може включати міжнародний інвестиційний портфель?
8. Перелічіть переваги та недоліки міжнародного портфельного інвестування.

Практичне заняття 11 **Міжнародний кредит**

Мета: розгляд сутності, функцій та форм міжнародного креди-

тування, аналіз його економічних наслідків для країн-кредиторів і країн-боржників, з'ясування причин виникнення шляхів розв'язання проблеми зовнішньої заборгованості.

План практичного заняття:

1. Сутність, функції та форми міжнародного кредитування.
2. Теоретичні основи аналізу та економічні наслідки міжнародного кредитування.
3. Проблема зовнішньої заборгованості та шляхи її розв'язання.

□ Презентація індивідуальних навчально-дослідних завдань:

- Вплив міжнародного кредитування на розвиток національних економік: світовий досвід та вітчизняна практика (11)
- Аналіз структури та динаміки зовнішнього боргу України (12)

Рекомендована література: 3, с. 190-202; 4, с. 213-233; 5, с. 272-284; 6, с. 140-148; 8, с. 147-165.

Ключові поняття: міжнародне запозичення та кредитування, принципи кредитування, комерційний (товарний) кредит, банківський (грошовий) кредит, „зв'язаний кредит”, євроринок, євровалюта, міжчасовий вибір, чистий боржник, чистий кредитор, зовнішній борг, індикатори зовнішньої заборгованості, криза зовнішньої заборгованості, Паризький клуб, Лондонський клуб, реструктуризація зовнішнього боргу, дефолт.

Контрольні запитання до теми

1. Які функції виконує міжнародний кредит?
2. Охарактеризуйте позитивні і негативні наслідки міжнародного кредитування.
3. У чому полягають причини міжнародної заборгованості?
4. Якими є шляхи розв'язання проблеми зовнішньої заборгованості?
5. Яку роль у вирішенні проблеми міжнародної заборгованості відіграють Паризький і Лондонський клуби?

Тестові завдання

1. Міжнародні кредити, котрі мають чітко визначене цільове призначення, називаються:

- а) зв'язаними;
- б) бланковими;
- в) товарними;
- г) фінансовими.

2. Євровалютою називають:

- а) колективну валюту країн Європейського Союзу;
- б) вільно конвертовані валюти, які використовуються іншими країнами світу для розрахунків з європейськими країнами;
- в) переведені на рахунки іноземних банків вільно конвертовані валюти, які функціонують поза межами національних кордонів країни-емітента;
- г) валюти європейських країн.

3. Основними індикаторами зовнішньої заборгованості у міжнародній практиці слугують:

- а) відношення суми платежів з обслуговування боргу до доходу країни від експорту товарів та послуг;
- б) відношення зовнішнього боргу країни до її ВВП;
- в) відношення зовнішнього боргу до сумарного експорту країни;
- г) всі відповіді правильні.

4. Паризький клуб – це:

- а) консультативний комітет найбільших банків–кредиторів, який займається проблемами реструктуризації приватної зовнішньої заборгованості;
- б) неформальна організація урядів головних держав-кредиторів світу, яка здійснює реструктуризацію державної зовнішньої заборгованості;
- в) міжнародне неформальне об'єднання науковців, бізнесменів і політичних діячів з метою вирішення глобальних проблем людства;
- г) міжурядова спеціалізована фінансова організація, яка надає цільові кредити для розв'язання проблеми зовнішньої заборгованості.

5. Рішення уряду країни-боржника про відмову від виконання своїх зобов'язань із зовнішнього боргу називають:

- а) демпінгом; б) дефолтом; в) ембарго; г) фіас-ко.

Практичне заняття 12 **Світовий ринок праці**

Мета: засвоєння поняття світового ринку праці, тенденцій розвитку світового ринку праці, причин пожвавлення цього процесу, виявлення головної проблеми світового ринку праці, яка виникає внаслідок глобалізації економіки.

План практичного заняття:

1. Особливості формування та розвитку світового ринку праці.
2. Світові центри тяжіння робочої сили.
3. Роль і місце міжнародних організацій у регулюванні світового ринку праці.

Рекомендована література: 8, с. 95-114.

Ключові поняття: *глобалізація ринку праці, реструктуризація системи міжнародного поділу праці, міжнародна міграція населення.*

Контрольні запитання до теми

1. Дайте поняття світового ринку праці.
2. Які основні тенденції розвитку світового ринку праці?
3. Що є причинами пожвавлення процесу глобалізації ринку праці?
4. Який ринок був найбільш розвинутим міжнародним ринком праці?

Практичне заняття 13 **Міжнародна трудова міграція**

Мета: аналіз сутності, причин, форм та сучасних особливостей міжнародної трудової міграції, з'ясування її позитивних та негативних наслідків для країн-донорів та країн-реципієнтів.

План практичного заняття:

1. Сутність, показники, форми та теоретичні основи аналізу міжнародної міграції робочої сили.
  2. Причини та сучасні особливості міжнародної трудової міграції.
  3. Соціально-економічні наслідки міжнародної міграції робочої сили.
  4. Регулювання міжнародної міграції робочої сили.
- **Презентація індивідуальних навчально-дослідних завдань:**
- Україна у світових міграційних процесах (6)
  - Регіональні особливості трудової міграції (на прикладі Рівненської області) (7)

Рекомендована література: 3, с. 246-261; 4, с. 234-264; 5, с. 223-233; 6, с. 149-161; 8, с. 93-114.

Ключові поняття: міжнародна трудова міграція, міжнародна міграція населення, еміграція, імміграція, рееміграція, міграційне сальдо, валова міграція, „втеча інтелекту”, міграційний капітал, міграційна політика, Міжнародна організація праці (МОП), Міжнародна організація з міграції (МОМ).

Контрольні запитання до теми

1. Розкрийте причини міжнародної трудової міграції.
2. У чому полягають особливості сучасної міжнародної трудової міграції?
3. Охарактеризуйте основні етапи міжнародної міграції.
4. Проаналізуйте наслідки міжнародного переміщення робочої сили для країн-донорів, країн-реципієнтів та міжнародної економіки в цілому.
5. Якими є причини „відпливу інтелекту”?
6. Чому міграційні процеси потребують міжнародного регулювання?

Тестові завдання

1. Виїзд працездатного населення з країни походження в іншу країну для тривалого або постійного проживання називається:
  - а) міграцією робочої сили;
  - б) еміграцією робочої сили;

в) імміграцією робочої сили;
чої сили.

г) рееміграцією робо-

2. Аналіз економічних ефектів від трудової міграції показує, що від неї виграють:

- а) лише трудові мігранти;
- б) трудові мігранти та підприємці країни-імпортера;
- в) трудові мігранти, робітники країни-експортера, які залишилися в країні базування, та підприємці країни-імпортера;
- г) трудові мігранти, робітники країни-експортера, які залишилися в країні базування, підприємці країни-імпортера та країни-експортера.

3. Трудова міграція, що передбачає повернення мігрантів на батьківщину через певний період часу, називається:

- а) ротаційною; б) маятниковою; в) зовнішньою; г) примусовою.

4. Характерною ознакою сучасної міжнародної міграції робочої сили є:

- а) переважання неекономічних причин міграції;
- б) зростання міграції некваліфікованих працівників;
- в) посилення „відпливу інтелекту“, міграції професіоналів;
- г) зменшення питомої ваги мігрантів у чисельності працездатного населення.

5. До позитивних наслідків міжнародної трудової міграції для країн-реципієнтів належать:

- а) економія державних витрат на освіту та підвищення кваліфікації, соціальний захист та пенсійне забезпечення трудових мігрантів;
- б) підвищення конкурентоспроможності продукції за рахунок використання дешевшої праці іммігрантів;
- в) стимулювання виробництва за рахунок додаткового попиту іноземних робітників;
- г) всі відповіді правильні.

Практичні завдання

Задача

На початок 2010 р. населення Австралії становило 22380 тис. чол., з них 21% – іммігранти. За рік з країни виїхали на постійне або тривале тимчасове проживання 0,2% населення, а в'їхали до країни на постійне або тривале тимчасове проживання 158,76 тис. осіб. **Визначте:**

- 1) масштаб вибуття;
- 2) міграційне сальдо;
- 3) обсяг валової міграції;
- 4) число іммігрантів на початок та на кінець 2010 року;
- 5) зміну питомої ваги мігрантів у загальній чисельності населення.

Практичне заняття 14 **Теорії валютних курсів**

Мета: розгляд сутності та різновидів валюти й валютного курсу, аналіз механізму функціонування валютного ринку та чинників, що впливають на його рівновагу.

План практичного заняття:

1. Валюта та її класифікація.
2. Валютний курс та його різновиди.
3. Ендогенні чинники обмінного курсу.
4. Екзогенні чинники валютного курсу.
5. Теорії валютного курсу.
6. Теорія паритету купівельної спроможності
7. Теорія регульованої валюти.
8. Теорія ключових валют.
9. Теорія фіксованих паритетів і курсів.
10. Теорія плаваючих валютних курсів.
11. Нормативна теорія валютного курсу.

- **Презентація індивідуальних навчально-дослідних завдань:**
  - Етапи розвитку та сучасний стан валютного ринку України
(15)

Рекомендована література: 2, с. 11-43; 3, с. 265-289; 5, с. 267-271; 6, с. 221-231; 7, с. 272-285; 8, с. 185-206.

Ключові поняття: валюта, конвертована та неконвертована валюта, резервна валюта, валютні обмеження, валютна блокада, рівень мультивалютності, доларизація економіки, валютний (обмінний) курс, номінальний та реальний валютний курс, котирування валют, фіксований та гнучкий обмінний курс, валютні інтервенції, валютний коридор, девізна політика, дисконтна політика, девальвація, ревальвація, паритет купівельної спроможності, закон єдиної ціни, стерилізація.

Контрольні запитання до теми

1. Що таке валюта і які види валют існують?
2. Що представляє собою валютний курс? Які методи визначення обмінних курсів валют ви знаєте?
3. Охарактеризуйте режими валютних курсів.
4. Які чинники визначають попит на валюту та її пропонування?
5. Як зміна обмінного курсу впливає на ціни національних та іноземних товарів?
6. Якими є наслідки зміни валютного курсу для експортерів та імпортерів?
7. У чому полягає суть теорії паритету купівельної спроможності?
8. Охарактеризуйте основні види валютної політики.
9. Розкрийте основні положення теорії паритету купівельної спроможності.
10. Охарактеризуйте питання, досліджені в теорії регульованої валюти.
11. Що виділяє теорію ключових валют?
12. Яке Ваше відношення до теорії фіксованих паритетів і курсів?
13. Надайте основні постулати теорії плаваючих валютних курсів.
14. Що висвітлює нормативна теорія валютного курсу?

Тестові завдання

1. Котирування валют – це:

- а) умова купівлі-продажу іноземної валюти на валютних ринках;
- б) співвідношення валют за їхньою купівельною спроможністю відносно певного набору товарів і послуг;
- в) спосіб визначення валютних курсів.
- г) офіційно визначене співвідношення між національними валю-

2. Реальний валютний курс – це:

- а) фактичне співвідношення цін валют на валютному ринку у певний момент часу;
- б) співвідношення, в якому товари однієї країни можна обміняти на товари іншої;
- в) умова купівлі-продажу іноземної валюти на валютних ринках;
- г) офіційно визначене співвідношення між національними валютами.

3. Внаслідок девальвації національної валюти:

- а) ціни імпортних товарів знизяться, а конкурентоспроможність національної продукції підвищиться;
- б) ціни імпортних товарів підвищаться, а конкурентоспроможність національної продукції знизиться;
- в) ціни імпортних товарів і конкурентоспроможність національної продукції підвищаться;
- г) ціни імпорту і конкурентоспроможність національної продукції знизяться.

4. Операції центрального банку з купівлі-продажу іноземної валюти з метою впливу на курс національної валюти називаються:

- а) валютною дипломатією;
- б) валютною монополією;
- в) валютною спекуляцією;
- г) валютною інтервенцією.

5. Якщо у системі гнучких валютних курсів попит американців на японські ієни зросте, то слід очікувати, що:

- а) американці будуть змушені платити більше за японські товари;
- б) відбудеться подорожчання долара;
- в) японці будуть змушені платити більше за американські товари;
- г) відбудеться знецінення ієни.

Практичні завдання

Задача 1.

Припустимо, що попит на долар США та його пропонування на

валютному ринку України описуються рівняннями: $Q_D = 2,5 - 0,2P$; $Q_S = 0,5 + 0,1P$ (де P – ціна 1 долара у гривнях; Q – млн. дол.).

Визначте:

- 1) рівноважний обмінний курс долара;
- 2) як зміниться рівноважний обмінний курс, якщо внаслідок посилення політичної та економічної нестабільності в Україні попит на долар збільшиться на 25%?
- 3) як зміниться обмінний курс порівняно з початковим рівноважним, якщо приплив іноземних інвестицій спричинить збільшення пропонування доларів на 20%?

Задача 2.

Припустимо, що вартість споживчого кошика в Україні становить 2500 грн., а в США – 500 дол. Річний темп інфляції в Україні склав 25%, а в США – 5%.

Визначте, як зміниться обмінний курс валют, розрахований згідно з паритетом купівельної спроможності.

Аналітична вправа

Припустимо, що між Чилі та США діє система вільно плаваючих валютних курсів. Поясніть, як за інших рівних умов кожна з наведених нижче подій вплине на обмінний курс чилійського песо та долара:

- 1) США знижує ставки мита на імпорт чилійських товарів;
- 2) у Чилі стрімко зростає темп інфляції;
- 3) американські фірми здійснюють прямі інвестиції у розробку чилійських родовищ міді;
- 4) група молодих чилійських науковців виїжджає на річне стажування до Гарвардського університету;
- 5) внаслідок проведення жорсткої монетарної політики ставка проценту у США підвищується.

Практичне заняття 15
Світовий валютний ринок

Мета: дати визначення світового валютного ринку, подати причини становлення і розвитку сучасного світового валютного ринку, його зміст, висвітлити, що відноситься до суб'єктів світового валю-

тного ринку, подати функції, ознаки, механізм, структуру світового валютного ринку, розглянути функції міжнародних валютно-фінансових організацій, які виступають інституційною основою міждержавного регулювання валютно-фінансових відносин країн світу.

План практичного заняття:

1. Сутність, структура та функції світового валютного ринку
2. Валютні операції та їх основні види.
3. Основні центри торгівлі валютою.
4. Міжнародний валютний фонд.
5. Група Світового банку.
6. Банк міжнародних розрахунків.
7. Регіональні валютно-фінансові інститути.
8. Валютний ринок України та особливості його функціонування.

- **Презентація індивідуальних навчально-дослідних завдань:**
- Економічні наслідки залучення кредитів МВФ: світовий досвід та вітчизняна практика (18)
  - Співробітництво України з міжнародними фінансово-кредитними організаціями (19)

Рекомендована література: 2, с. 375-390; 4, с. 299-303; 5, с. 277-284; 6, с. 248-260; 8, с. 264-284.

Ключові поняття: *Міжнародний валютний фонд, нагляд, кредитування, кредитні транші, резервна частка, кредитна позиція, резервна позиція, технічне сприяння, Група Світового банку, Міжнародний банк реконструкції і розвитку, Міжнародна фінансова корпорація, Міжнародна асоціація розвитку, Багатостороннє агентство гарантії інвестицій, Міжнародний центр врегулювання інвестиційних спорів, Банк міжнародних розрахунків, Європейський інвестиційний банк, Європейський банк реконструкції і розвитку.*

Контрольні запитання до теми

1. Які причини становлення і розвитку сучасного світового валютного ринку
2. Коли сформувались національні валютні ринки?

3. Які функції валютних ринків?
4. Які провідні міжнародні кредитно-фінансові інститути ви знаєте? У чому полягає їх призначення?
5. Якими були основні цілі створення МВФ?
6. Охарактеризуйте сучасні механізми кредитування, які застосовує МВФ.
7. Які основні функції виконує Світовий банк?
8. Які установи складають групу Світового банку? У чому полягає їх призначення?
9. Які функції виконує Банк міжнародних розрахунків?

Тестові завдання

- 1. Міжнародною організацією, яка становить інституційну основу сучасної світової валютної системи, є:**
  - а) Міжнародна асоціація розвитку; б) Міжнародний банк реконструкції і розвитку;
  - в) Міжнародний валютний фонд; г) Міжнародна фінансова корпорація.
- 2. Обов'язкові для країн-позичальників стабілізаційні програми МВФ, виконання яких обумовлює надання чи ненадання чергового кредитного траншу, як правило, передбачають:**
  - а) зниження процентних ставок і розширення обсягів внутрішнього кредитування;
  - б) скорочення до мінімуму державних видатків на соціальні програми;
  - в) зниження податків на доходи фізичних і юридичних осіб;
  - г) ревальвацію національної валюти.
- 3. Міжнародний валютний фонд здійснює кредитні операції:**
  - а) лише з центральними банками країн-членів;
  - б) лише з офіційними установами країн-членів – казначействами, центральними банками, валютними стабілізаційними фондами;
  - в) як з офіційними установами країн-членів, так і з приватними корпораціями та комерційними банками;
  - г) лише з приватними комерційними банками країн-членів.

4. Група Світового банку крім головної організації – Міжнародного банку реконструкції і розвитку – включає:

- а) Міжнародну асоціацію розвитку; б) Міжнародну фінансову корпорацію;
- в) Багатостороннє агентство гарантії інвестицій; г) всі відповіді правильні.

5. Міжнародна спеціалізована кредитно-фінансова установа, яка є головною організацією групи Світового банку, – це:

- а) Міжнародна асоціація розвитку;
- б) Міжнародний валютний фонд;
- в) Міжнародний банк реконструкції і розвитку;
- г) Міжнародна фінансова корпорація.

Практичне заняття 16

Світова валютна система

Мета: розгляд механізмів функціонування, особливостей, переваг та недоліків міжнародних валютних систем, що історично склалися на різних етапах розвитку міжнародної економіки.

План практичного заняття:

1. Становлення світової валютної системи: золотий стандарт.
2. Бреттон-Вудська валютна система.
3. Ямайська валютна система.
4. Європейська валютна система.

□ Презентація індивідуальних навчально-дослідних завдань:

- Переваги і ризики монетарної інтеграції (на прикладі євро)
- (17)**

Рекомендована література: 2, с. 84-92; 4, с. 313-328; 5, с. 257-260; 6, с. 211-220; 8, с. 241-260.

Ключові поняття: *світова валютна система, система золотого стандарту, золотий паритет, „золоті точки”, золотозливковий стандарт, золотодевізний стандарт, Бреттон-Вудська валютна система, стерилізація, СДР, Ямайська валютна система, „євро-*

Контрольні запитання до теми

1. Охарактеризуйте основні засади функціонування системи золотого стандарту. Чи можливе відновлення золотого стандарту в сучасних умовах?
2. Які нові можливості регулювання міжнародних валютних відносин з'явилися внаслідок Бреттон-Вудської конференції?
3. Які чинники призвели до розпаду системи золотого стандарту? Бреттон-Вудської валютної системи?
4. Охарактеризуйте сучасну світову валютну систему.
5. Які з історично відомих міжнародних валютних систем ґрунтувалися на режимі фіксованих валютних курсів? Завдяки яким механізмам забезпечувалася їх підтримка?
6. Якими були основні причини створення Європейської валютної системи?

Тестові завдання

1. Переваги системи золотого стандарту полягали у тому, що вона:

- а) забезпечувала автоматичні зміни макроекономічної ситуації відповідно до переливів золота між країнами;
- б) гарантувала утворення стійкого активного сальдо платіжного балансу;
- в) обмежувала можливості здійснення незалежної монетарної політики;
- г) забезпечувала стабільність валютних курсів та автоматичне регулювання дефіцитів і активів платіжних балансів.

2. До характеристик Бреттон-Вудської міжнародної валютної системи можна віднести лише:

- а) автоматичне врегулювання платіжних балансів завдяки переливам золота;
- б) відсутність міждержавного регулювання валютних відносин;
- в) підтримку фіксованого валютного курсу на основі використання офіційних резервів та кредитів МВФ;
- г) право на необмежену кількість девальвацій у разі стійкого дефіциту

3. Спеціальні права запозичення (SDR) – це:

- а) міжнародний резервний актив країн-членів Європейської валютної системи;
- б) міжнародний резервний актив країн-членів МВФ;
- в) умови надання кредитів МВФ країнам, що розвиваються;
- г) умови надання кредитів МБРР для фінансування розвитку приватного сектора економіки.

4. Сучасна міжнародна валютна система – це система:

- а) золотодоларового стандарту;
- б) регульованих гнучких валютних курсів;
- в) вільно плаваючих валютних курсів;
- г) фіксованих валютних курсів.

5. Ямайська міжнародна валютна система передбачала:

- а) легалізацію „плавання“ валют та відмову від фіксованих валютних паритетів;
- б) демонетизацію золота та стандарт СДР;
- в) нагляд з боку МВФ за додержанням країнами-членами „правил гарної валютної поведінки“;
- г) всі відповіді правильні.

Практичні завдання

Аналітична вправа

Припустимо, що за інших рівних умов внаслідок підвищення рівня доходів у США попит американських споживачів на японські товари зростає.

Поясність: 1) як ця подія вплине на стан платіжних балансів країн; 2) яким був би механізм врегулювання дефіциту (активу) платіжного балансу, якби діяла: а) Система золотого стандарту; б) Бреттон-Вудська валютна система; в) Ямайська валютна система.

Практичне заняття 17 **Міжнародні розрахунки**

Мета: засвоєння поняття міжнародних розрахунків як системи

організації та регулювання платежів у сфері міжнародних відносин, виявлення суб'єктів міжнародних розрахунків, їх специфічних особливостей, основних форм.

План практичного заняття:

1. Поняття, суб'єкти та особливості міжнародних розрахунків.
2. Форми міжнародних розрахунків та фактори їх вибору у міжнародних комерційних відносинах.
3. Сучасні платіжні системи та засоби зв'язку суб'єктів міжнародних розрахунків.

Рекомендована література: 11, с. 53-101.

Ключові поняття: акредитив, комісія, банківський кредит, інкасо, банківський переказ, авансові розрахунки, розрахунки з відкритим рахунком, валютний кліринг,

Контрольні запитання до теми

1. Дайте поняття міжнародних розрахунків.
2. Які специфічні особливості міжнародних розрахунків?
3. Які види акредитивів Ви знаєте?
4. Що таке інкасо?

Практичне заняття 18

Платіжний баланс та макроекономічна рівновага

Мета: розгляд платіжного балансу та його рахунків, з'ясування взаємозв'язку платіжного балансу та валютного курсу, аналіз взаємодії реального, монетарного та зовнішньоекономічного секторів економіки, ефективності фіскальної і монетарної політики у відкритій економіці за різних режимів обмінних курсів.

План практичного заняття:

1. Платіжний баланс та його структура.
2. Базова модель загальної макроекономічної рівноваги у відкритій економіці.
3. Ефективність економічної політики у малій відкритій економіці з фіксованим валютним курсом.

4. Ефективність економічної політики у малій відкритій економіці з гнучким валютним курсом.

- **Презентація індивідуальних навчально-дослідних завдань:**
  - Платіжний баланс України: стан, структура, динаміка (16)

Рекомендована література: 2, с. 57-73; 4, с. 344-359; 5, с. 171-200; 6, с. 232-238; 2, с. 290-309; 8, с. 210-237.

Ключові поняття: *платіжний баланс, рахунок поточних операцій, рахунок капіталу і фінансових операцій, баланс невидимих операцій, офіційні резерви, сальдо платіжного балансу, модель Манделла-Флемінга, позитивний і негативний ефекти передачі.*

Контрольні запитання до теми

1. Що представляє собою платіжний баланс і для чого він складається?
2. Які основні рахунки є складовими платіжного балансу?
3. Які операції відносять до поточних операцій?
4. Які операції називають „невидимими“?
5. Які операції відображаються на рахунку капіталу?
6. Як держава може вплинути на стан платіжного балансу?
7. Якими є наслідки фіскальної політики за режиму фіксованих і режиму гнучких валютних курсів?
8. Якими є наслідки монетарної політики за режиму фіксованих і режиму гнучких валютних курсів?

Тестові завдання

1. Платіжний баланс країни:

- а) є систематизованим звітом про всі економічні операції між даною країною та рештою країн світу;
- б) фіксує всі грошові потоки в країну і з країни;
- в) включає два основних рахунки – поточних операцій та капіталу і фінансових операцій;
- г) всі відповіді правильні.

2. На рахунку поточних операцій платіжного балансу країни не

- а) транспортні послуги іноземним державам;
- б) товарний експорт та імпорт;
- в) позики країни на міжнародних фінансових ринках;
- г) чисті доходи від закордонних інвестицій.

3. Рахунок капіталу і фінансових операцій платіжного балансу країни відображає:

- а) товарний експорт та імпорт;
- б) рух прямих та портфельних інвестицій;
- в) експорт та імпорт послуг;
- г) чисті грошові перекази іноземних робітників.

4. Монетарна політика у малій відкритій економіці з режимом фіксованого обмінного курсу і абсолютною мобільністю капіталу:

- а) спрямована на підтримку обмінного курсу шляхом інтервенцій на валютному ринку;
- б) має наслідком зміну валютних резервів центрального банку;
- в) не чинить впливу на обсяги виробництва та доходу і є неефективною;
- г) всі відповіді правильні.

5. У малій відкритій економіці з режимом фіксованого валютного курсу і абсолютною мобільністю капіталу:

- а) лише фіскальна політика є ефективною;
- б) є ефективною лише монетарна політика;
- в) і фіскальна, і монетарна політика є ефективними;
- г) ані фіскальна, ані монетарна політика не є ефективними.

Практичні завдання

Задача.

У моделі малої відкритої економіки з режимом плаваючого валютного курсу і абсолютною мобільністю капіталу: крива IS описується рівнянням: $Y = 500 + 4G - 3T + 2NE - 20000r$; функція чистого експорту задана рівнянням: $NE = 600 - 100e$; попит на гроші описується рівнянням: $L^D = 0,5Y - 7500r + 100$; пропонування грошей

становить: $M^s = 100$; державний бюджет збалансований $G = T = 100$; рівень цін фіксований: $P = 1$; внутрішня реальна процентна ставка дорівнює світовій $r = r^* = 4\%$.

Визначте, за якого значення реального валютного курсу мала відкрита економіка буде перебувати у стані загальної рівноваги.

Практичне заняття 19 **Міжнародна регіональна інтеграція**

Мета: з'ясувати сутність, передумови та основні етапи (форми) міжнародної інтеграції, проаналізувати її ефекти та розглянути основні міжнародні регіональні інтеграційні угруповання.

План практичного заняття:

1. Сутність та передумови міжнародної регіональної інтеграції.
2. Рівні та форми, цілі та ефекти міжнародної регіональної інтеграції.
3. Основні інтеграційні угруповання в міжнародній економіці.
4. Сучасні особливості розвитку міжнародної економічної інтеграції.

- **Презентація індивідуальних навчально-дослідних завдань:**
- Сучасні інтеграційні пріоритети України (20)
  - Участь України у регіональних інтеграційних угрупованнях (21)
  - Проблеми створення і функціонування вільних економічних зон в Україні (22)

Рекомендована література: 3, с. 303-306, 318-325; 4, с. 360-371; 5, с. 234-255; 6, с. 361-368, 373-411; 8, с. 288-303.

Ключові поняття: міжнародна регіональна інтеграція, мікроінтеграція, макроінтеграція, зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, економічний союз, політичний союз, повна інтеграція, часткова інтеграція, регіональна інтеграція, міжрегіональна інтеграція, килькарівнева інтеграція

Контрольні запитання до теми

1. Якими були об'єктивні та суб'єктивні передумови міжнародної регіональної інтеграції?
2. Охарактеризуйте рівні розвитку інтеграції.
3. Охарактеризуйте класичні форми міждержавної інтеграції.
4. Розкрийте сутність статичних і динамічних ефектів інтеграції.
5. Дайте порівняльну характеристику зони вільної торгівлі та спільного ринку.
6. Дайте порівняльну характеристику митного та економічного союзу.

Тестові завдання

1. Визначте, в якому з варіантів відповідей основні форми процесу розвитку міжнародної економічної інтеграції розташовані послідовно – від найбільш простої до найбільш розвиненої:

- а) економічний союз, зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок;
- б) зона вільної торгівлі, економічний союз, спільний ринок, митний союз;
- в) зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, економічний союз;
- г) спільний ринок, економічний союз, митний союз, зона вільної торгівлі.

2. Гармонізація макроекономічної політики країн-учасниць інтеграційного об'єднання характерна для:

- а) спільного ринку;
- б) зони вільної торгівлі;
- в) митного союзу;
- г) економічного союзу.

3. Інтеграційне об'єднання, в якому скасовано обмеження не лише для руху товарів і послуг, але й для руху факторів виробництва – це:

- а) спільний ринок;
- б) зона вільної торгівлі;
- в) митний союз;
- г) економічний союз.

4. До чинників, які сприяють розвитку міжнародної економічної інтеграції, не відноситься:

- а) соціально-економічна однорідність національних господарств;
- б) тривалий період взаємного співробітництва;

- в) наявність спільних економічних та соціальних проблем;
- г) ідеологічна та релігійна неоднорідність країн.

5. Міжнародна економічна інтеграція відрізняється від традиційного економічного співробітництва:

- а) створенням єдиного господарського простору для виробників і споживачів;
- б) колективним регулюванням міжнародних господарських процесів;
- в) комплексним довгостроковим характером;
- г) всі відповіді правильні.

Практичне заняття 20

Європейська економічна інтеграція

Мета: з'ясування особливостей європейської економічної інтеграції, розгляд етапів становлення, критеріїв вступу, інституційної структури, проблем розвитку та перспектив розширення Європейського Союзу.

План практичного заняття:

1. Передумови та етапи європейської економічної інтеграції.
2. Інституційна структура ЄС.
3. Проблеми розвитку та перспективи розширення ЄС.

□ Презентація індивідуальних навчально-дослідних завдань:

- Динаміка та проблеми розвитку країн Центральної та Східної Європи після приєднання до ЄС (23)
- Сучасні позиції ЄС у глобальній економіці (24)

Рекомендована література: 3, с. 307-317; 4, с. 372-380; 6, с. 369-372; 8, с. 307-327.

Ключові поняття: *Європейське об'єднання вугілля і сталі, Європейське економічне співтовариство, Європейський Союз, Європейський парламент, Європейська Рада, Рада ЄС, Європейська комісія, Маастрихтська угода, маастрихтські критерії, копенгагенські критерії.*

Контрольні запитання до теми

1. Які країни увійшли до Європейського економічного співтовариства?
2. Згідно з яким договором інтеграційне об'єднання було перетворене у Європейський Союз?
3. Якими були етапи становлення європейської інтеграції?
4. Охарактеризуйте основні складові інституційної структури ЄС.
5. Охарактеризуйте основні суперечності розвитку європейської економічної інтеграції.
6. Які наслідки мало розширення ЄС у 1980-2000 рр.?
7. Якими є перспективи подальшого розширення ЄС?

Тестові завдання

1. Європейське економічне співтовариство було створене:

- а) у 1948 р. згідно з Гаазькою угодою;
- б) у 1951 р. згідно з Паризькою угодою;
- в) у 1957 р. згідно з Римською угодою;
- г) у 1992 р. згідно з Маастрихтською угодою.

2. Європейське економічне співтовариство створили шість країн:

- а) Бельгія, Нідерланди, Люксембург, ФРН, Франція, Італія;
- б) Данія, Ірландія, Великобританія, ФРН, Франція, Італія;
- в) Великобританія, ФРН, Франція, Італія, Бельгія, Нідерланди;
- г) Великобританія, ФРН, Франція, Італія, Данія, Ірландія.

3. Розвиток інтеграції в рамках Європейського Союзу пройшов наступні етапи:

- а) спільний ринок, економічний союз;
- б) зона вільної торгівлі, спільний ринок, економічний союз, політичний союз;
- в) митний союз, спільний ринок, економічний союз, політичний союз;
- г) зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, економічний союз.

4. З 2007 року членами Європейського Союзу є:

- а) 9 країн; б) 15 країн; в) 25 країн; г) 27 країн.

5. Маастрихтські критерії конвергенції передбачають, що в країні-кандидаті на вступ до ЄС річний дефіцит державного бюджету не може перевищувати:

- а) 1% ВВП країни, а рівень державного боргу – 50% річного ВВП;
б) 3% ВВП країни, а рівень державного боргу – 60% річного ВВП;
в) 5% ВВП країни, а рівень державного боргу – 30% річного ВВП;
г) 10% ВВП країни, а рівень державного боргу – 20% річного ВВП.

Практичне заняття 21

Глобалізація економічного розвитку

Мета: аналіз сутності, чинників та форм прояву глобалізації міжнародної економіки, її протиріч, переваг і ризиків для країн-лідерів і країн-аутсайдерів глобалізації, розгляд глобальних проблем міжнародної економіки та шляхів їх вирішення.

План практичного заняття:

1. Сутність, чинники, форми прояву та показники глобалізації міжнародної економіки.
  2. Протиріччя, переваги та ризики глобалізації.
  3. Глобальні проблеми міжнародної економіки.
- **Презентація індивідуальних навчально-дослідних завдань:**
- Ризики глобалізованого економічного простору та національна економічна безпека України (25)
  - Глобальні проблеми як об'єкт міжнародного співробітництва (26)

Рекомендована література: 1; 5, с. 381-397; 6, с. 30-34; 8, с. 331-352.

Ключові поняття: глобалізація, глобалістика, соціально-економічна глобалізація, глобальна економіка, індекс глобалізації,

г) які потребують міжнародного співробітництва заради добробуту.

3. До шляхів виходу країн, що розвиваються, з демографічної кризи відноситься:

- а) законодавче обмеження народжуваності;
- б) регулювання народжуваності на міжнародному рівні;
- в) підвищення рівня економічного розвитку;
- г) припинення локальних міжконфесійних та міжнаціональних конфліктів.

4. До позитивних наслідків енергетичної і сировинної кризи не відноситься:

- а) перехід до використання альтернативних джерел енергії та сировини;
- б) розвиток та впровадження ресурсозберігаючих технологій;
- в) підвищення цін світового ринку на енергоносії та сировинні товари;
- г) проведення масштабних розвідок і відкриття нових родовищ.

5. Визначальну роль у вирішенні глобальних проблем відіграють:

- а) міжнародні економічні організації;
- б) транснаціональні корпорації;
- в) спільні зусилля усіх країн світу;
- г) зусилля країн-лідерів глобалізації.

Практичне заняття 22

Інтеграція України у світову економіку

Мета: подання міжнародних організацій, членом яких є Україна, виявлення того, які можливості має Україна у входженні в загальносвітові, в тому числі загальноєвропейські економічні з'язки, з'ясування перспективними напрямів регіонального економічного співробітництва України

План практичного заняття:

1. Участь України у міжнародних організаціях.

2. Міждержавне регіональне економічне співробітництво за участю України.
3. Міждержавне прикордонне співробітництво за участю України.
4. Організації, членом яких є Україна

Рекомендована література: 10, с. 602-713.

Ключові поняття: Міжнародний валютний фонд, Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку, Світова організація торгівлі, ГУАМ, Європейський Союз, євро регіони, ОЧЕС.

Контрольні запитання до теми

1. У чому полягають труднощі інтеграції економіки України у світову економіку?
2. До яких міжнародних економічних організацій входить Україна і з якою метою?
3. Які перспективи прикордонного співробітництва України?
4. Які країни – сусіди України входять в Європейський Союз? СНД?

2. Завдання з підготовки до підсумкового контролю

1. Міжнародна економіка в системі наук.
2. Сутність та етапи становлення міжнародної економіки.
3. Предмет, об'єкт та суб'єкти міжнародної економіки.
4. Базові поняття, методологія та функції міжнародної економіки.
5. Міжнародна економічна система: сутність та структура.
6. Інтернаціоналізація господарського життя.
7. Міжнародний поділ праці: сутність, форми та фактори.
8. Особливості сучасного етапу розвитку світового господарства.
9. Основні форми міжнародних економічних відносин. Рівні МЕВ. Принципи МЕВ. Основні суб'єкти МЕВ. Середовище розвитку МЕВ
10. Систематизація країн світу за регіональною, організаційною ознаками та рівнем економічного розвитку.
11. Економічно розвинуті країни світу.

12. Країни з перехідною економікою. Національна економіка України: загальне та особливе.
13. Країни, що розвиваються. Нові індустріальні країни.
14. Механізми взаємодії національних економік країн світу.
15. Міжнародна економічна діяльність: сутність, суб'єкти та форми.
16. Міжнародне виробництво і міжнародний бізнес.
17. Міжнародна торговельна діяльність.
18. Іноземна інвестиційна діяльність. Фінансова діяльність.
19. Концепції міжнародної торгівлі меркантилізму.
20. Класичні теорії міжнародної торгівлі.
21. Неокласичні теорії міжнародної торгівлі.
22. Новітні теорії міжнародної торгівлі.
23. Визначення світового ринку товарів і послуг.
24. Міжнародна торгівля, її методи та показники.
25. Тенденції міжнародної торгівлі товарами, її динаміки та структури.
26. Особливості міжнародної торгівлі послугами.
27. Лібералізація як провідна тенденція сучасної міжнародної торгівлі та роль у ній ГАТТ/СОТ.
28. Сутність, передумови та чинники міжнародного науково-технологічного обміну.
29. Форми міжнародного науково-технологічного обміну.
30. Тенденції розвитку науково-технологічного обміну.
31. Державне та міжнародне регулювання трансферу технологій.
32. Свобода торгівлі та протекціонізм.
33. Засоби регулювання міжнародної торгівлі. Митно-тарифні інструменти торговельної політики.
34. Економічні наслідки мита.
35. Нетарифні інструменти торговельної політики.
36. Світовий фінансовий ринок, його структура і функції.
37. Сутність та причини міжнародного руху капіталу. Показники руху капіталу.
38. Характерні риси сучасного етапу міжнародного руху капіталу.
39. Світова фінансова криза як форма прояву глибинних суперечностей міжнародної економіки початку XXI-го сторіччя
40. Сутність, чинники, форми, показники та сучасні особливості міжнародного руху капіталу.

41. Теоретичні основи аналізу та економічні наслідки міжнародного руху капіталу.
42. Прямі іноземні інвестиції.
43. Транснаціональні корпорації.
44. Сутність портфельного інвестування.
45. Диверсифікація портфелю активів.
46. Склад міжнародного портфелю активів.
47. Переваги та недоліки портфельних інвестицій.
48. Сутність, функції та форми міжнародного кредитування.
49. Теоретичні основи аналізу та економічні наслідки міжнародного кредитування.
50. Проблема зовнішньої заборгованості та шляхи її розв'язання.
51. Особливості формування та розвитку світового ринку праці.
52. Світові центри тяжіння робочої сили.
53. Роль і місце міжнародних організацій у регулюванні світового ринку праці.
54. Сутність, показники, форми та теоретичні основи аналізу міжнародної міграції робочої сили.
55. Причини та сучасні особливості міжнародної трудової міграції.
56. Соціально-економічні наслідки міжнародної міграції робочої сили.
57. Регулювання міжнародної міграції робочої сили.
58. Валюта та її класифікація.
59. Валютний курс та його різновиди.
60. Ендогенні чинники обмінного курсу.
61. Екзогенні чинники валютного курсу.
62. Теорії валютного курсу.
63. Теорія паритету купівельної спроможності
64. Теорія регульованої валюти.
65. Теорія ключових валют.
66. Теорія фіксованих паритетів і курсів.
67. Теорія плаваючих валютних курсів. Нормативна теорія валютного курсу
68. Сутність, структура та функції світового валютного ринку
69. Валютні операції та їх основні види.
70. Основні центри торгівлі валютою.
71. Міжнародний валютний фонд.
72. Група Світового банку.

73. Банк міжнародних розрахунків.
74. Регіональні валютно-фінансові інститути.
75. Валютний ринок України та особливості його функціонування.
76. Становлення світової валютної системи: золотий стандарт.
77. Бреттон-Вудська валютна система.
78. Ямайська валютна система.
79. Європейська валютна система.
80. Поняття, суб'єкти та особливості міжнародних розрахунків.
81. Форми міжнародних розрахунків та фактори їх вибору у міжнародних комерційних відносинах.
82. Сучасні платіжні системи та засоби зв'язку суб'єктів міжнародних розрахунків.
83. Платіжний баланс та його структура.
84. Базова модель загальної макроекономічної рівноваги у відкритій економіці.
85. Ефективність економічної політики у малій відкритій економіці з фіксованим валютним курсом.
86. Ефективність економічної політики у малій відкритій економіці з гнучким валютним курсом.
87. Сутність та передумови міжнародної регіональної інтеграції.
88. Рівні та форми, цілі та ефекти міжнародної регіональної інтеграції.
89. Основні інтеграційні угруповання в міжнародній економіці.
90. Сучасні особливості розвитку міжнародної економічної інтеграції.
91. Передумови та етапи європейської економічної інтеграції.
92. Інституційна структура ЄС.
93. Проблеми розвитку та перспективи розширення ЄС.
94. Сутність, чинники, форми прояву та показники глобалізації міжнародної економіки.
95. Протиріччя, переваги та ризики глобалізації.
96. Глобальні проблеми міжнародної економіки.
97. Участь України у міжнародних організаціях.
98. Міждержавне регіональне економічне співробітництво за участю України.
99. Міждержавне прикордонне співробітництво за участю України

3. Рекомендована література

1. Глобальна економіка: навч. посіб. / Сазонець О. М., Мазурок П. П., Одягайло Б. М., Кулішов В. В. – Львів: «Магнолія 2006», 2009. – 208 с.
2. Міжнародна макроекономіка: Навч. посіб. Вид. 3-тє, перероб. та доп. / Ю.Г.Козак, Ю.М.Пахомов, Н.С.Логвінова та ін. – К.: ЦУЛ, 2012. – 400 с.
3. Міжнародна мікроекономіка: Навч. посіб. Вид. 3-тє, перероб. та доп. / Ю.Г.Козак, Ю.М.Пахомов, Н.С.Логвінова та ін. – К.: ЦУЛ, 2012. – 368 с.
4. Міжнародна економіка: Підручник / За ред. А.О.Задю, В.М.Тарасевича. – К.: ЦУЛ, 2012. – 416 с.
5. Міжнародні економічні відносини: Навч. посіб. / В.В. Козик, Л.А. Панкова, Н.Б. Даниленко. – Вид. 7-ме. – К.: Знання, 2008. – 406 с.
6. Міжнародна економіка: Підручник. Вид. 3-тє, перероб. і доп. / За ред. А.П. Румянцева. – К.: Знання, 2006. – 476 с.
7. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини. Практикум: Навч. посіб. / В.В.Козик, А.А.Панкова, О.Ю.Григор'єва – К.: Вікар, 2003. – 368 с.
8. Міжнародна економіка: навч. посіб. / За ред.. Г. Е. Гронтковської / Г. Е. Гронтковська, О. І. Ряба, А. М. Венцурик, О. І. Красновська. – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 384 с. .
9. Міжнародна інвестиційна діяльність: підручник / Сазонець І. Л., Джусов О. А., Сазонець О. М. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 304 с.
10. Новицький В. Є. Міжнародна економічна діяльність України : підручник / В. Є. Новицький ; Мін-во освіти і науки України, КНЕУ. – К. : КНЕУ, 2003. – 948 с.
11. Петрашко Л. П. Міжнародні фінанси: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. — К.: КНЕУ, 2003. — 221 с.
12. Сазонець О. М. Інформатизація світогосподарського розвитку: навч. посіб. / Сазонець О. М. – К.: Центр учбової літератури, 2008 – 224 с.

Додаткова література

1. Волгина Н.А. Международная экономика: Учебн. пособие / Н.А.Волгина. – М.: Эксмо, 2010. – 480 с.

2. Гоголева Т.Н. Международная экономика: Учебн. пособие / Т.Н.Гоголева, В.Г.Ключищева,Ю.И.Хаустов. – М.: Кнорус, 2010. – 304 с.
3. Киреев А.П. Международная экономика. Учеб. пособие для вузов.– М., Международные отношения. – ч. 1, 1997.-416 с.; ч.2 1999. – 488 с.
4. Колесов В.П. Международная экономика: Учебник / В.П.Колесов, М.В.Кулаков. – М.: ИНФРА-М, 2011. – 423 с.
5. Кругман П.Р., Обстфельд М. Международная экономика. Теория и политика: Учебник для вузов. – М., МГУ, 1997. – 799 с.
6. Міжнародна економіка: Підручник / За ред. проф. В.М. Тарасевича. – К.: ЦНЛ, 2006. – 224 с.
7. Рокоча В.В. Міжнародна економіка: Навч. посіб. У 2 кн. Кн. 1. – К.: Таксон, 2000. – 320 с.; Кн. 2. – К.: Таксон, 2003. – 302 с.
8. Фомишин С.В. Международные экономические отношения на рубеже тысячелетий: Учебное пособие/-Херсон: Олди –плюс, 2002.-560 с.
9. Шевчук В.О. Міжнародна економіка: теорія і практика: Підручник / В.О. Шевчук. – К.: Знання, 2008. – 663 с.

4. Інформаційні ресурси

1. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Приходька, 75, навчальний корпус №2.
2. Обласна наукова бібліотека – м. Рівне, майдан Короленка, 6, тел. 22-70-63.
3. Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського // <http://www.nbuv.gov.ua>
4. Офіційні сайти періодичної літератури:

<i>Назва журналу</i>	<i>Офіційний сайт</i>
Актуальні проблеми економіки	www.eco-science.net
Економіка і держава	www.economy.in.ua
Економіка України	www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/EkUk/index.html
Економіка та підприємництво	www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Etp/texts.html
Економіка. Фінанси. Право	www.nbuv.gov.ua/portal/

	Soc_Gum/Efp/texts.html
Економіст	www.nbu.gov.ua/portal/ Soc_Gum/Ekonomist/index.html
Економічна теорія	www.nbu.gov.ua/portal/ Soc_Gum/ET/index.html
Ефективна економіка	www.economy.nayka.com.ua
Економічний часопис – XXI	www.soskin.info/ea
Бюлетень Національного банку України	www.bank.gov.ua
Бізнес	www.business.ua
Вища школа економіки (Росія)	www.hse.ru

5. Офіційні сайти державних та міжнародних установ:

<i>Назва</i>	<i>Офіційний сайт</i>
Верховна Рада України	www.portal.rada.gov.ua
Кабінет Міністрів України	www.kmu.gov.ua
Міністерство економічного розвитку і торгівлі	www.me.gov.ua
Міністерство фінансів	www.minfin.gov.ua
Національний банк України	www.bank.gov.ua
Державна податкова служба України	www.tax.gov.ua
Державна служба статистики України	www.ukrstat.gov.ua
Національний інститут стратегічних досліджень	www.niss.gov.ua
Центр перспективних соціальних досліджень	www.cpsr.org.ua
Міжнародний валютний фонд	www.imf.org
Світова організація торгівлі	www.wto.org
Human development report	www.hdr.undp.org
United Nations Statistics Division	www.unstats.un.org
Organization for Economic Cooperation and Development	www.oecd.org/std
Statistical Office of the European Communities	www.europa.int

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Національний університет
водного господарства
та природокористування